

نہشتانک (Articles)

منیر مومن

نچین

لبزانک ءُ چاگرد
”پَلانی هُشکیر پن“

LIVE

إزمکار چاگردءِ سرشون بنت

پد کرد

الوت

دمبیگ

لبزانک، رهبنءِ ءُ عطا شاد

لَبز ءُ گیدی

”کرد معنا به بنت پرچاکه لبز وتی معناء مٹ کنت ءُ مردم ردکییت

کلاسیک

”من ننداں چاراں دیوالاں

لبزانک ء چاگرد

یک بے منزله سفرےء ابید زندمان دگہ چہی ہے۔۔؟ ہمے
سیاہ ء اسپیت، تھاری ء رُژنائی، شری ء ہرابی ء نیکی ء بدیء دمکانی
تھا بنی آدم زمانگہ لوٹ ء گزراں سرپد بوتگ۔ ہمے سرد ء گرمائی تھا
آئیء مہر کُتگ، داوا سبزینتگ آنت، قلم جوڑ کُتگ، شیئر نبشتگ۔
زندمانء چہ قدیمء چیزے ادارہائی شکلء چندے ہمراہ
گوں کپتگ۔ بلے اے ہمراہ ہر کس وتی منء زندء رہشونیء داوا دار
انت۔ ہر کس دلجم انت کہ زندمانء ہر دیمتری گام ہمائیء کوپگانی
سراء ایر بیت۔ اے ادارہ باز گوہن آنت ء پہ زندمانء آہانی کرد اوں
است آنت۔ مذهبء وتی کردے راجدپترء وتی نقش آنت، فلسفہء وتی
رنگ ء سائنسء وتی ارزشتے۔ بلے چرے ادارہاں جتا یک اوتاگے گندگ
بیت کہ گوں زندء ہمکوپگ انت۔ نہ پُشتء پیش کپگ لوٹیت ء نئے
کہ زندء رہشونیء شوپجےء کپتگ۔ اے اوتاگ لبزانک ٹیگ انت۔
لبزانک بس ہمنچو لوٹیت کہ گوں زندء شہ رگء نزیک تر بہ بیت۔
زندء ارواہء تھا ہواربہ کپیٹ، زندء مُجان اندیم بہ بیت۔ بنداتء بگر
داں روچے مروچی لبزانکء را یک بزانتے یک مانا یے دئیگے بازیں
جُھدے کُتگ بوتگ۔ لبزانکء گیش ء گیوار ہرکسء وتی تبء وڑا
کُتگ۔ ہر کسء کہ ہر پیم مار اتگ گُشتگ ء اے مئیل وت ہمے
راستیء شوندار انت کہ لبزانکء چو زندمانء باز تھر انت، باز رنگ
آنت۔ ہچ یک ادارہ یےء مول ء مرادانی بندی نہ انت۔

لبزانک چہی ہے ؟

ترا آدینکے پکار انت ء تو نہادیء روئے، بھائے زورے۔ دومی
نیمگہء دگہ مردمے۔ آئیء وابے دیستگ کہ ہور گوارگ انت ء یک
تھنائیں دُرچکے کہ بُن گپتگ، روک انت۔ آئیء پُشتی نیمگہء پادبُرمشے
بیت، چدء پیش کہ دیمء بہ تُرینیت آئیء واب پُرشیت۔ ترا آدینکے
پکار آت، تو نہادیء شُت ئے، بھازُرت۔

بلے آئیء وابے دیستگ، آچے بہ کنت، گُجا بہ رُوٹ۔

لبزانک زندمانِ ارواہِ پیچ ۽ تاباں دُروشم دنت۔ من یک
نہشتہ کارے ۽ جہت ۽ پگر کناں کہ پہ نہشتہ ۽ پمن جے المی انت؟
کاگد، قلم، بچکندی ساچانے ۽ ارسی ترمپے ۽ بگر داں میاں
اُستمانی چاگردے عکس، ہونے تھا وتی ربیدگ ۽ گامانی رپتار ۽
دوشیگیں شپ ۽ ہمساهگ ۽ نہ سھڑوکیں زھگ ۽ چیولگ، منا اے
دُرسیں چیزانی حاجت بیت۔ لبزانک درد ۽ زیبائی انت ۽ زیبائی
دردا نت۔ لبزانک باید انت چو عرضی ۽ پیم ۽ یا چو ہالتاکے ۽ داب ۽
وانگ مہ بیت۔

اے زندمان یک کاپرے کہ ایشی ۽ چیرے ہزار چیزاں جاگہ
کُنگ۔ نوں لبزانک اچ وتی ہمساهگاں جتا ۽ درامد بوت نہ کنت۔ اے
دُرسیں بَرْمَش کہ زند ۽ امانت انت، لبزانک میراث انت ہمے ہاترا
لبزانک تھا مذہب ہم آست، فلسفہ ہم، سائنس ۽ ٹیکنالوجی ہم
آست۔ بنیادم ۽ مہرانی داستان ہم ۽ تیر ۽ تپنگانی توار ہم۔ لبزانک
اے توامیں بُن گپاں امبازیت بلے گوں وتی شرطان۔ لبزانک مذہب ۽
بابت ۽ جیڑیت بلے وت مذہبے نہ بیت۔ لبزانک فلسفہ ۽ باروا ترانیت
بلے فلسفہ جوڑ نہ بیت۔ لبزانک تھا زندمان ۽ غم برے جُستے ۽ پیم ۽
سہرا بیت ۽ برے سحرے ۽ دُروشم ۽ شنگیت۔ لبزانک بنی آدم ۽ ارواہ
ہما لوٹانی دُرانگازی انت کہ آ پہ ہشت ۽ گل دُروشم گیت نہ کن
انت۔ موجریں شادہانی سترے تھا اندیمیں پریانی ناچ ۽ ندارگ ۽ واہگ
دانکہ زندگ انت لبزانک ۽ حاجت پش کپیت۔

یک انچیں زمانگے کہ سائنس گروک ۽ رفتار سفر کنگا انت۔
فلسفہ وتی کماشی ۽ ابید سائنسی قدرانی رد ۽ وتی گالبندانی بدل
کننگ ۽ پگرے انت ۽ صنعتی چاگرد زند ۽ را وتی رہبندانی غلام کننگی
انت۔ اے پیمیں دُورے لبزانک ۽ کار جے بیت؟ مروچی لبزانک ۽ کرد
چہ زیکیں باز مشکل تر ۽ سنگین تر انت۔ پرچاکہ مروچی لبزانک
مروچیگیں روچ ۽ غم ۽ آئی ۽ پیچ ۽ تاب ۽ را مروچیگیں زند ۽ آئی ۽ چاڑ ۽
زیمہ را نہ تھنا دُروشم بہ دنت بلکیں انچو گُشاد بہ کنت کہ آئی

سahg گوستگی زمانگانی سره هم به کپ انت ء انچو نیمران ئے به
 کنت که آئی رُژن په بانداتء هم سر به بیت۔
 چوناها و لبزانک ء بُن گپ لس مهلوک ء زند، آئی غم ء شاده،
 آئی تاهیر ء تکانسری انت۔ بلے هر زبان ء لبزانک ء وانوک ء اشکنوکانی
 یک هاسیں حلقه یے بیت ء اے حلقه هماهانی انت که آهان ء
 لبزانکی هیلکاری وت گون لبزانک ء بندوک بوهگ ء رستگ۔ هچ جاگه ء
 چُشیں اداره یے بوت نه کنت که مهلوک ء لبزانک وانگ ء پهمگ ء
 رپکاں بگشیت۔ اے وت لبزانک ء هما چیریں تاگت انت هما پهمیانیں
 رُژن انت که گون بندوک بوگ ء گون وفاداری ء دروشم زوریت، پدَر
 بیت۔

لبزانک ء ارزشت چه نبشتهء بیت ء بلوچی لبزانک ء نبشتهء
 آهگ ء سند وت باز کم انت۔ مئے گُور ء هالتاک وانوکیں مردم هم کمین
 انت گُدا لبزانک ء قاری ء چه هال بیت۔ اے کمرشل اِزم ء وهدهء که په
 هر چیزهء زندگی ء مارکیٹے بوهگ الم انت۔ مئے لبزانک په وت ء قاری ء
 شوهاز ء انت۔ اے گپ زانگ لوئیت که اصل کرد، وانگ انت ء نبشته
 آئی پدکرد انت۔ کرد همنچو توانا بیت پدکرد همنچو زورآور بیت۔
 همه هاترا من سرپد باں که مئے لبزانک ء تھا مسترین کار که بوهگ
 لوئیت، آ وانوک یا قاری ء شوهاز ء شکل ء بوهگ لوئیت۔

لبزانک هما دُرسیں ادارهاں مئت بار کنت که آهانی سیالداري
 گون وانگ ء زانگ ء یا گون زند ء چاگردهء آست۔ همه هاترا هر لبزانک ء
 سرا راجدپتر، فلسفه، مذهب ء هندی ء میان اُستمانی سیاست ء اثر
 کپتگ انت۔ راجدپتر، مذهب ء فلسفه شاهگان ترین شعبه انت ایشان
 باز جاگه لبزانک پولنگ کُتگ انت ته باز جاگه ء لبزانک ء رُژن ء ودینگ ء
 سبب هم جوړ بوتگ انت۔ بلے سیاست که چریشاں کسترین شعبه
 یے ء هر هند ء دمگ ء نپ ء سیتانی ردهء آئی رنگ ء دروشم بدل
 بیت۔ همه هاترا دمگی سیاست ء لبزانک باز تهار دیم کُتگ ء بلوچی
 لبزانک ء حدهء ما وتی سرگوستاں هم نشان به کنیں ته هبر باز دُور رؤت
 بازیں سیاسی گلاں ماهتاک ء تاکبندانی بائیکاٹ کُتگ ء وتی باسکان ء

ایشانی وانگہ مکن گُتگ پرچاکہ اے ماہتاک ءُ تاکبند آہانی سیاسی مقصدانی پاسدار نہ ات آنت۔ چریشیء ابید دگہ انچیہ بازیں مثال کہ چریشاں لس مہلوک زانتکار آنت، بلے ایشاں ابید ہما لبزانکی تاوان کہ سک مزں پھنادِ انت ءُ آہاں تھنا لبزانک ءُ حقیں وارثے سرپد بوت کنت۔ من زاناں کہ بازیں مردمے منا پرے ہراں ملامت کنت بازیںے گوں من تپاک نہ کنت بلے راستیں ہر ہمیش انت کہ محمد حسین عنقا ءُ وتی تھا موجودیں تخلیقی توان ءُ دھک ہم وتی لبزانک ءُ را نہ داتگ۔ گل خان نصیر ءُ ریدگیں لبزانکی تار وت ماں وت پرچا ماں گیش اتگ آنت۔ بشیر بیدار ءُ شیرکنیں زیمیر ءُ چراغ کئے ءُ دنزانی تھا دُرتکگ۔ اے ملاماں کئے پُر کنت۔ اے و بس یک ءُ دو مثال ات آنت۔ چُشیں دگے بازیں درورے بوت کنت۔ بلوچی لبزانک انگت اینچو توانا نہ انت کہ اے تاواناں بہ سگیت۔ پمشکہ باید نہ انت کہ لبزانک ءُ را سیاسی لیکھانی پابند کنگ بہ بیت۔ من سیاسی جھت ءُ گجام ہم یک لیکہ یے ءُ کچام ہم پگر ءُ منوگر بوت کناں۔ منی سیاسی وابستگی یے ہم بوت کنت۔ بلے یک لبزانتے ءُ جھت ءُ من باید انت وتی لبزانکی کرد ءُ شمشکار مہ باں۔ مئے چاگرد ءُ تھا چُشیں بازیں جنجالے آست کہ لبزانک ءُ دیمروئی ءُ راہ ءُ تار آنت۔ مئے کر ءُ بازیں چیزان ءُ ہمے ہاترا نام نیست کہ آہان ءُ نام ءُ بندگ عیب انت۔

انگت مارا پہ میاں اُستمانی لبزانکانی رد ءُ آہگ ءُ بازیں قربانی دئیگ کپ آنت۔ باز بھتام پہ وت زورگ کپیت ءُ اے اڑاند ہر زبان ءُ لبزانک ءُ بندات ءُ بنت ءُ میزان میزان ءُ دُور کنگ ہم بنت۔ بلے گُڈسره منی گوں وتی چاگرد ءُ دزبندی ہمیش انت کہ لبزانک ءُ ہمچو موکل بہ دنت کہ گوں وتی گاماں زمانگ ءُ ہمراہ بہ روت۔ چو نہ انت کہ باندا روچے وھدے ترا ایشی ءُ ضرورت بہ بیت ءُ تو چک ءُ بہ ترین ئے گُڈا پشومان مہ بئے۔

(18 فروریء اے ”دیدگ لبزانکی چاگرد کیچ“ ءُ چیردستیء وانگ بوتگ)

”پلانی ہشکیں پن“

ہر کارے وتی رہبند ء کیلو بنت۔ شیئر ء لبزانک ساچگ یک
کارے ء آئی وتی رہبند انت۔۔۔ بلئے لبزانک بابت ء جیڑگ ء وتی
جیڑگانے گون ساچشت، ساچکار ء اہدے ہوار گیجگ ء ایشانی شنگ
اتگیں ہوردگانے یک رنگے معنایے دیگ نگدے کار انت۔۔۔ نگدے وتی
رہبند ء ورے پیم انت۔۔۔

جنجال ایش انت کہ ما کار کننگ لوٹیں ء کار کنیں ہم بلئے
رہبند پیلہ نہ کنیں۔ ہمے ہاترا مارا عطاء پیمیں شاعر ء لبزانتے
بابتے وتی اہدے نگدی نکاناں بچاریں، گڑا مارا بس ہمے دانک رسیت
کہ عطا مزنیں شاعرے۔۔۔ یا اے کہ۔۔۔ عطاء سان توامیں اہدے سرا
ساہیل انت۔۔۔ اے کار و نگدئیگ انت۔۔۔ بلے رہبند؟ رہبند دیوانگی
ئیگ انت۔۔۔ پہ ہشکیں ناوُلگے پلانی مزنیں شاعرے نہ آئیے کارے
شر بیت ء نہ بلوچی لبزانکے کبلہ تچک بیت۔ نگدے رہبند ایش انت
کہ شیئر یا ساچشت ازمی ء راجدپتری دروشمے پریس کننگ بہ بیت۔
ابیدے شیئر پریس نہ شیئر حق ادا بیت ء نئیکہ شاعر مزن بیت۔
عطا کہ بلوچی شیئر راجدپترے چیدگے بستارے داریت۔ آئیے
بابتے اے گُشگے ہچ حاجت نہ انت کہ آ مزنیں شاعرے۔۔۔ بس
آئیے شیئرانی پھمگ، آہانی ڈی کنٹریکشے کرد بندات کننگ کپیت۔
عطاء شیئر ازمی، ساچشتی، چاگردی ء راجدپتری جھتے پر ریچگ بہ
بنت۔

عطا آچ ما ہچ نلوٹیت۔۔۔ نہ سپت ء ستا۔۔۔ نہ گلا ء ساڑا،
ہر شاعر وتی کارے کنت۔۔۔ ما عطاء سرا ہچ وڑیں توروئے لڈگے
پوزیشنے نئیں۔۔۔ بلئے عطاء ہرچی گتہ۔۔۔ بلوچی نگد آئیے وامدار
انت۔۔۔ ء اے وام پہ اے گپے گُشگے موکگ نہ بیت کہ عطا مزنیں
شاعرے بوٹہ۔

عطا وانگ کپیت گون ازمی، چاگردی، راجدپتریء ساچشتی
 زانتء۔۔۔ عطا جیڑگ کپیت۔۔۔ پروشگ کپیت۔۔۔ ء اے پُرشٹ ء
 پروشء رند گڈا عطا ء عطاء ازمء ہقیں بالاد پدربنت۔۔۔ ء اے توامیں
 نوبتء پد اگاں بلوچیء گُشت کہ عطا مزنیں شاعرے تہ اے شریپ
 میاں اُستمانی دُروشمء بلوچیء پیشانیء براہدار کنت۔۔۔

منی واهش انت کہ شیئر یا ساچشتء تھا ایر کپگ ء آئیء
 بابتء ہبر کنتگ بہ بیت۔۔۔ لہتیں وھد پیسر من عطاء یک لچہ یے
 ”پُلانی ہُشکیں پن“ ء سرا کمیں جیڑاتگ۔۔۔ مرچیگیں دیوانء رضاء
 من ”پُلانی ہُشکیں پن“ ء بابتء ہمے سیاہگء پیش کناں۔۔۔

ہر ساچشتء تھا آئیء ارواہء دُرانگازی ساچشتء دُروشمی
 شریپ ء نیمون بیت۔ ہر زیبا ء براہداریں شیئر یا ساچشتء پُشدر آئیء
 ارواہ ازگاریں گوناہےء سہرا مانیت۔

”پُلانی ہُشکیں پن“ عطا شادء یک لچہ یے گون اے لچہء
 سرگالء وانگء مردم یک ویراندانی یےء تُرانگء کپیت ء راستی ہم
 ہمیش انت کہ شاعر یک انچیں مارشتی سیالداری یے پیشدارگ لوٹیت
 کہ آئیء را میزان میزانء چاگردی ٹریجڈی یے جوڑ بوہگی انت۔ بلئے
 مردم ہیران بیت کہ اے لچہ زیل ء آہنگ چہ بنداتء گون بچکندےء
 جُنز ات کنت ء وانوک ودار کنت کہ انوں ہما تھلی کہ بن گپء حق
 انت، پدر بیت ء بچکند پروش وارت۔ بلے چوش نہ بیت ء ہر پیم کہ
 تو دیمترا روان بئے تہ سماء کپیت کہ ہمے بچکند گیش مہکم ء توان
 تر بوان انت۔ ادا من اے ہبرء بہ گیشیناں کہ اے بچکندء را گون
 تژنء ہچ سیادی نیست۔ پرچا کہ تژنء شاعر وت ودی کنت ء آئیء
 بالادء کساسء گیشینت، بلئے ساچشتء ارواہء دُرانگازی شاعرء وس یا
 planning سرا نہ انت۔

وھدے لچہ بندات بیت سما کپیت کہ واہگ ء کرد الکاپ
 انت، کہ کارستء توامیں وس مہرء رضاء دزگیر کُتگ انت۔ انچو کہ
 موسمے پُل ء دُرچک ء دارانی رضاء آوار بہ جنت۔ اے یک دمانےء سر
 گُوست نہ انت۔ بلکیں یک اھدے جیڑہ یے کہ کارستء توامیں

مارشتی زندمانے مان پتاتگ ء لچہ اندری تانجو انچو گوں نازرکیء
 تچک انت کہ لچہء سر بری (سطی) بندیکہء ساہگ جوڑ انت کہ
 گندگ اوں بیت، بلئے جتا اوں نہ انت۔ لچہء ہر بند یک ترانگے کہ
 وتی جتائیں وھد ء ہندےء واھند انت بلئے لچہء تھا ”واب اوں کہ
 آگاہ اوں مُرتگ اوں کہ زندگ اوں“ ء ”سہبء سمین تاں پلوء کئیت ء
 گوزیت“ دو انچیں رد (مصرعہ) انت کہ ہر بندےء تھا انچو کائنت کہ
 تھنا بن گپء یکوئی (وحدت) پش کپیت ء وھد ء ہندےء تپاوت انچیں
 مجےء ہوار کپیت کہ اگاں مردم ہمے مجےء تھا شوہاز بکنت تہ الم
 چہ دُورےء یک انچیں مردمے گندگ بیت کہ گوستگیں تھلی یے تنگ
 اتگ انت ء آوکیں تھاریں عاقبتےء وتی دستےء عصا ء کوپگےء برد ئے
 ببا دئیگےء ہم سہیگ انت بلئے اینکس تاگت انگت اوں داریت کہ
 آسمی پلےء سوگاتےء دات کنت۔

اسلےء اے لچہء دو بھر انت، یکے دری یا چاگردی کہ آئیء
 نشان اے رد انت ”واب اوں کہ آگاہ اوں نہ زانیں مُرتگ اوں کہ زندگ
 اوں“ ء اے رد دری صورتےء توامیں بندانی ہندی ء اھدی تپاوتات وتی
 سنگینیء چادرےء تھا انچو چیر داتگ کہ آیک پد گوانکےء پیمےء پہ لچہء
 زیمرےء سازےء کارےء کنت۔

ء لچہء دومی بھر باطنی انت کہ آئیء جھگیر اے رد انت ”
 سہبء سمین تاں پلوء کئیت ء گوزیت“ اے رد (مصرعہ) لچہء باطنی
 دروازگ انت ء پدا لچہء تھا انچیں جاورےء ودی بوتگ کہ ہر جاہ
 چاگردی یا دری دروازگ پچ بیت آئیء دیم پہ دیما باطنی دروازگ چو
 آدینکےء اوشتاتگ کہ دری ندارگےء عکساں زوریت، بلئے پیشدارگےء
 سھتاں آھاں گوں وتی رنگاں پیشداریت۔ ہمے بچکند کہ چو بنداتےء
 گوں لچہء زیلےء ہوار کپتگ آت، اے اسلےء لچہء باطنی دروازگےء داد
 انت۔ انچو سبک گام انت کہ وتی پلوء نہ ڈسیت ء انچو شاہیگان انت
 کہ چاریں درانی واھند انت۔

LIVE

من ہر وہدء نیت کناں کہ قاضی ءِ بابت ءِ چیزے بہ گُشاں۔
 تہ آئی ءِ شیئر کاینت منی دیما اُشت اُنت۔ --- ءِ ہر وہدء کہ من
 آئی ءِ شائری ءِ سرا چیزے گُشگ لوٹاں۔ ---، قاضی ءِ جند حاضر بیت
 ءِ آئی ءِ ہر شیئرے کہ منا یات اُنت، دل ءِ رُوت۔ --- پمشکہ داں روچ
 ءِ مروچی اے کار مہتل بوتگ۔ بلے نوں میزان میزان ءِ من سرپد
 بوتگاں کہ قاضی ءِ شائری ءِ ابید پشت نہ کپیٹ ءِ آئی ءِ شائری
 چرائی ءِ شخصیت ءِ ابید نا توام اُنت۔
 پمشکہ لا چاری اُنت کہ ہر دو یکجاہ چارگ کپ اُنت، ہور
 سگگ لوٹ اُنت۔

گیابانے ءِ روکیں چراگ چنکس رُژنا اُنت، چنکس بُراہدار اُنت
 اے دُرسیں گپ بے مانا بنت۔ ---، مانا داریت تہ گیابانے آئی ءِ
 بیمناکیں تھاری، مرادے مانیت تہ ہمے چراگ کہ ایوک اُنت۔
 مردم دو جاگہ بے وس بیت، یگے ہما دُژمن ءِ کُرا کہ تئی
 توامیں لاچاریاں وتی چنکاں کنت ءِ نندیت ءِ دومی ہما طیب ءِ گُورا
 کہ تئی نبض ءِ دست ءِ کنت ءِ نادراہیاں شوہازیت۔ قاضی ءِ پہ دزموش
 یک جاگہ یے در گیتکگ نوں اے نادراہ ءِ آزگیں ٹپے کہ آ بے وارے
 کُنگ یا نبض اُنت، زانگ نہ بیت۔ قاضی ءِ اے جُست ءِ چہ چاگرد ءِ کنت
 ءِ چاگرد اے پَس ءِ چہ قاضی ءِ لوٹیت۔ --- پمشکہ دوئیں ہیران
 اُنت کہ چے کُنگ بہ بیت۔ ---؟ سُر ءِ پُرے بوگ ءِ اُنت، داوایے برجاہ
 اُنت۔ نہ جُست بُرہنگ بیت ءِ نئیکہ پَس شہمیت۔ --- ہما گیابان
 اُنت، ہما تھاری اُنت ءِ ہما ٹیمبوکیں چراگ اُنت کہ ہر پیئم اُنت بلے
 ایوک اُنت۔

قاضی ءِ چہ بُنیاد ءِ ازماکارے۔ --- اگاں شیئرے مہ گُشتیں،
 ایکٹنگ ئے کُنگ اُت ءِ چہ ایکٹنگ ءِ منا یات اُت کہ قاضی ءِ چہ وتی
 رول (Role) ءِ سربر کار ءِ اُنت باز بر ءِ آئی ءِ رول چہ کسمانک ءِ بُنکی
 لیکہ ءِ درکثیت۔ --- آ انچیں کارستے کہ چہ اسکرپٹ ءِ ڈن ہر

کنت۔۔۔۔۔ ری ٹیک بوت نہ کنت کہ لائیو (Live) روگہ انت۔۔۔۔۔!
 ہمے ہاترا چہ ہالہ ہر کس کہ در کثیت آ چہ ہمے کارستہ نا
 زیبائیں کردہ دلپروش بیت۔۔۔۔۔ ہر کس کہ نشتگ ء چارگہ انت آ
 ہم تہنا ہمے ہاترا کہ آہانہ ہمے کارستہ رول دوست بیت۔۔۔۔۔
 سوجکار قاضی ریش ء بروتاں اسپیتیں رنگ دنت، اسپیتیں گڈ ئے گورا
 دنت ء اسٹیجہ کاریت۔ آئی صورت، رواج ء توامیں سر ء پُراں ہانودگی
 تنکیں شارے سرہ دنت۔۔۔۔۔ بلئے اناگہ چہ اسٹیجہ دومی نیمگہ
 کسانیں زہگے گندیت پمائیہ روت۔ چاروکانی ہیال انت کہ انوں
 دست ئے سرہ سماریت ء جُست ئے کنت، ابا تو کئی زہگ ئے۔۔۔؟
 بلئے آرمہ تھا انچیں ہبر کنت کہ شیئرہ زبانہ ہم سگگ نہ بیت۔
 کسمانکہ چاروک دیما آ نیمگہ ترین انت۔ ء سوجکارہ لاچاری ایش
 انت کہ آ پردہء دُور دات نہ کنت۔۔۔۔۔ ء قاضی پدا کسمانکہ چہ
 بندتہء بُنگیج کنت ء چاروک پدا بیہال بنت ء وتی دلگوشہ آئیہ
 دستہء دینت۔

قاضی وتی ء دگرانی گپاں گوں یگیں بیسہء کنت۔ آ انچو
 کندیت، گُشے لُٹ ئے وتی نہ انت ء آ انچو گُریٹ گُشے کُلیں درد
 ئے میراث انت۔۔۔۔۔ من ہیراناں کہ اے چاگردہ نشتگیں مردم
 دُروگ پرچا بند انت۔ منی ہیالہ ہر نہ گُتگیں نیکی یے ء نہ بوتگیں
 گناہ یے تو قاضی نامہ بکن ئے۔۔۔۔۔ راست بیت، مردم باور کن
 انت۔ قاضی کردہ شہار ہمنچو مزن انت کہ آ شپہ ہم ہم نفس
 انت ء چراگانی ہم ہمراز انت۔۔۔۔۔ پمشکہ تہاری کہ ودیت،
 ٹکلیت، ء چراگاں کہ گُوات جنت دامنہ مانداریت بلئے ہر دوئیں
 صورتاں ستک ئے پولنگ نہ بیت۔۔۔۔۔ زانت کہ تہاری چی یے۔۔۔؟
 ء ایشیہ ہم زانت کہ چراگہ اصل چہ آسہ انت۔ پمشکہ گِلگ نہ
 کنت، نہ جیڑیت، بس ہبر کنت، بس شیئر گُوشیت۔

قاضی لین دینہ پگائیں مردمے۔ آئیہ وتی شیئرانی دُروشمہ
 ہرچی کہ داتگ، ہمنچو چہ چاگردہ لوٹیت۔۔۔۔۔ بلئے اے شپ کہ
 مئے ہنکین انت، اے بیوانکی کہ مئے ہمراہ انت، اے درد کہ مئے

(ماہتاک ”سیچکان“ قاضی تاک، جون 2007ء منتہا)

ایزماکار چاگردے سرشون بنت

ایزماکار راج، ڈیہہ ءُ زبانِ میراس بنت۔ زندگیءِ دامنہ شنگیں
 زیبائی اِزمِ مت وار انت، اِزماکار چاگردے روحانی زندہ سینگار ءُ
 پلگارگہ ہما جُہد ءُ جکانسری یے کہ کنت ہما قول ءُ کرد آئی تیوگیں
 زندہ گون تر آنت۔ یک راست ءُ دائی اِزماکارے تھنا یک دستے بیت
 کہ آچاگردے روحانی گنج و دینگہ جاہین ءُ حیرات دینت، آئیءِ دومی
 دستہ جند پر نہ انت کہ چیزے دست بہ گپیت۔ پمشکہ روحانی
 حسابہ نژور ءُ کپتگیں راجے پچار ہمیش انت کہ آئی اِزماکار بے
 وس ءُ نادرس بہ بنت ءُ حقیں گپ ایش انت پر منگہیں چاگردانی چار
 ءُ تپاس چہ اِزماکارانی سرفرازی ءُ بے نیازیءِ بیت۔

ما یک راجے بستارہ دین ءُ دنیاہ حسابہ چنچو دیمروئی
 کتہ، درائیں دنیا سہی انت بلے مئے چاگرد روحانی اعتبارہ چنچو
 نژور، پادمال ءُ سکرآتہ آنت۔ چہ اِزماکارانی شہاریں دست ءُ گرچکیں
 پیشانیاں زانگ بیت۔ اِزماکارہ بھر ءُ بانگیں سنج آئی جہد ءُ جیرگہ
 داریت ءُ آئی اِزمِ زیبائی کندم کنت۔ مئے چاگردہ ساد ءُ سرمہار
 انچیں رُمبے دستہ انت کہ دو رُمب انت، یک رُمبے پنڈوکانی انت
 کہ لوٹگہ مگیم بوتگ، دومی رُمب دُنگانی انت کہ پہ لٹ ءُ پلہ ہدا
 بُند بوتگ انت۔ ہمے انوگیں آشوبہ دنز ءُ لڈ کہ مانشانگہ انت،
 منگہ پُرشگہ انت پنڈوک کدی دُنگ بیت زانگ نہ بیت۔

اے پیمیں جاوراں کہ نورخان اِزم ءُ چاگردے چار راہہ سرا
 اُشتاتگ ات زندگیءِ دستہ یلہ دنت ءُ وتی راہہ جتا کنت ءُ آئی
 الہان ءُ اِزمِ امبازوک ءُ روحانی دوزواہ پرے کندے پُر کنگہ تکانسر ءُ
 ہیران انت دومی نیمگہ چیزے جُست کاروباری دُز نپسین زر پرستان
 پہ ہجالتی روک روک سیلہ انت۔ اِزم ءُ اِزماکارہ اے کس مہ پُرسی
 یک چاگردے ساہ سدگہ ساہت انت، ہر گُجا کہ سیاستہ اُلسہ
 بستارر نہ من اتگ، اودہ لیکہ بیران بوتگ۔ سیاسی ءُ چاگردی ساچ مچ

ءُ گُباراں اِنْت، پیاپی مارشت بے مُل بوتگ اِنْت۔ کودکی قبرِ دپِءِ
 اِنْت، اِزمکار ءُ زانندگانِ زندگی پراہاں پشومانی یے، پمشکہ مئے
 اِزمکار اِشتاپی اِنْت۔ جیڑگِ گپ اِنْت کہ مئے ذاتی وت مئی، چاگردی
 ناپھریزی ءُ سیاسی دوتل ءُ دو پوستی مارا گُجا گُجا تاوان بار کننگِءِ
 اِنْت۔ اگاں تو مُشکے کوہ یے سرا بہ اُشتاریں ئے بوت کنت، بلئے تو
 آئیءِ کوہِ بُرزی بکش اِت نہ کن ئے۔
 بے کچ ءُ والءِ نیزگارِ پشک دوچگ نہ بیت۔ بے کچ ءُ کیلِءِ
 سرجمیں چاگردِءِ کبا ءُ دستار پوشیِ ردی وتی جاگہءِ وتی بُرہنگی یے
 ءُ ہما بُرہنگی کہ چم در کاینت۔

(نورخان بزنجوئے کتاب ”سوزمان“ ءِ مَنْتِءِ)

تئی دلِ درداں پہ درمانے نہ بیت؟“

مردم اگاں کمیں پگر بہ کنت۔۔۔۔، تہ اے ہیر دگہ چُنت
رنگِ گُشگ بوت کنت۔ وھد رُژنِ را تھاری ہم جوڑ کنت ء تھاری ء
رُژنِ ہم کُت کنت۔ سر ظاہرِ اگاں تو بچارئے تہ باید انت مصرعہ
دومی وڑا بوتیں پرچا کہ رندی مصرعہ ”تئی دلِ درداں پہ درمانے نہ
بیت؟“ ء تھ گھتری ء اوست گندگ کئیت۔ بلئے اے بس سر ظاہرِ
گندگ بیت۔۔۔۔۔، راستی ء چو نہ انت۔۔۔، راستی ایش انت کہ
گواچنِ تھاری دمکے ء مردمے اوشتاگ ء بندیں درے جنگِ انت ء
جیڑان انت کہ انچو رُژن تھاری جوڑ بوت کنت گُڈا اے سیالدری ء
بندیں در پچ بوت نہ کنت۔۔۔؟

اے لچہ کہ گِلگِ دُروشمِ بندات بیت۔۔۔۔، اصلِ گِلہ یے
نہ انت بلکیں بنیادمِ نزانکاری ء سرا موتکے کہ آئی ء اینچو وھدِ مرگ
ء زندگ بوگِ رند ہم اے راز در نہ بُرتگ کہ گواچن گُجام انت۔ وھد
وتی جامگِ مٹ کنت یا انسان وتی پوستِ۔۔۔؟
”چو بہ گندئے اے ہیر

کُوھن انت انچو

کہ تئی گپانی پرمانِ تئے“

اے بندِ تھ تژنِ اگاں مردم گوں نوکتریں مانا یے ء بچاریت۔
۔۔۔۔ تہ سما کپیت کہ لبزانی چاگردے جوڑ کنگ بوتگ ء پدا اے
چاگردِ را مستریں چاگردے ء تھ برگِ جُھدے بوگِ انت۔
چرے بندِ ابید

”مٹیگ ء تئی وھدِ جتائیں حاجت آنت

تو تگردے گوپنگ ء دنیاوتی مُلما کُنگ“

یا

”ہو تو دروگِ ساھگِ ء

انچیں چراگے ء وتی آسِ سچ ئے“

اے مصرعہ یا اے لچہ ء تھ کارمرز بوتگیں آ دگہ توامیں مصرعہ آئی
ذیلِ اگاں تو بیارئے ء اِدِ سر بکن ئے

”انچیں روچے کئیت کہ آدینک دیمہ اُشتِ تو

گندئے منا“

یا انگت گڈی مصرعہ

”مئے ءُ تئی درمان یک آنت، درد یک“

گڈا مردم ماریت کہ کارست وتی رنگہ بدل کنائنت ءُ اِزمِ

نیمونہ بزانت ءُ چاگرد ہم وتی دروشمِ مٹ کننگ بنا کن آنت۔۔۔۔

من اے لچہ باز رندہ ونتگ۔۔۔، بلئے منی ہاترا اے لچہ مُدام ہما

وہدہ بندات بیت وہدے ایشیٰ بزانت ءُ چاگرد مصرعہ آنی اِزمی

گوناپِ پردگانی نوانہ رؤ آنت۔

(تاکبند ”گدار“ 2پسنیٰ مئتہ)

اِش کَنگَ گون یک انجی کاروباری گوناپے ودی بیت کہ ”شادہ“ ءُ
 ”رنج“ ہردو چہ مارشتی آزمانہ ایر کپنت ءُ مادی شے جوڑ بنت ءُ
 دومی ہر اے کہ شائر وت ہم لاشعوری وڑا شریداریءِ کیمتہ نیادہ
 رنگہ دزگرگ لوٹیت۔

نوں چرے چت ءُ چینکہ رند مئے کرا پشت کپتگیں لبز
 انت۔۔۔۔ ”رنج“، ”شادہ“، ”ایوکی“، ”نیاد“ ءُ ”نیم“۔ اے شیئرے سرپد
 بُوگہ ہما ہڈ انت کہ مردمہ چہ شیئرے سربری بزانتہ گیشینیت ءُ
 آئیءِ اسل پُژدرہ پجاروک کنائینیت۔ اے پُژدر یگے ہم بوت کنت ءُ باز
 ہم بوت کنت۔۔۔۔ شعوری ہم ءُ لاشعوری ہم، راجی ءُ راجمانی
 ہم۔۔۔۔ (ما ادا پہ زانت چرے پُژدراں دز کش بئیں) ءُ نوں شیئرے
 پھمگہ گُڈسری ہڈاں سر بُوگہ وھداں ما تپاسیں کہ اے لبز گون
 چینکس معنوی امکاناں کارمرز کنگ بوتگ انت۔۔۔۔۔ بلئے اے
 جاگہ سر بُوگہ پد منا سما بُوگا انت کہ ”رنج“، ”شادہ“، ”نیاد“ ءُ
 ”ایوکی“ انگت ہم وتی ہما بزانتہ دئیگہ انت کہ ما اِش چہ پیسرہ
 زانیں ایشانی تھا ہچ وڑیں بدلی یا گُشادی نیاتکگ ابید ئے چہ یگیں
 لبز ”نیم“ ءُ کہ ادا ایشیہ بزانت تھنا رنج ءُ شادہ کم کنگ نہ انت
 بلکیں چہ شادہ دومی مردمہ را ہمینچو دئیگہ کہ ترا رستگ ءُ چرائیہ
 گمہ ہمینچو پہ وت زورگ کہ چرایہ سگہ گیش مہ بیت۔۔۔۔۔ ءُ
 کِسہ گونڈ گرانہ من بگشاں کہ ادا لبز نیمہ لوٹ ہمیش انت کہ
 ایشیہ را کمہ چہ کم اعتدال یا توازنہ بزانتہ زورگ بہ بیت گُڈا گون
 اے شیئرہ آمید بوت کنت۔

گُڈسرا گون ہمے جھلیں توارہ دزبندی یے کہ وانوکہ دلجمیں
 سما ہما کرد انت کہ آئیہ را نبشتہ کارہ ساچشتی پوریاتہ مزانہ
 شریدار جوڑ کنت ءُ وانوکہ ہمے دلجمیں سماہ آوارگیریہ اُمیت نبشتہ
 کارہ مدی انت۔

دمبیگ

بلوچی آزمانک کاریء بیانیه آزمانکء را اینچو وهد نه رستگ
 که رسگ ئے لوئیت۔۔۔ انگت بلوچی بیانیه رُژن ششتگیں
 دُروشمے پما سر نه بوتگ آت که علامتیء تجریدی کسٹھانی رنگ
 تالان بوگ بناء بوت۔ علامت ء تجرید ابید چه حقیقتء هچ وجود ء
 مانایه نه دار آنت۔ اے دنیا ء تھا چه دُرساں گیشتر ماں گیش اِتگیں
 چیز راستی انت۔ راستی وهدے همنچو ماں به گیشیت که رُژن رنگاں
 به مٹائیت ء چم ندارگء دیما چو دیوالء بوشتیت گُڈا زبان هم چه
 تچکیں دُرشانء عاجز بیت۔ پمشکه علامت ء تجرید اصلء راستیء
 مانگیش اِتگیں تک ء پهناتانی گیش ء گیوار انت ء ایشانی رُست ء ردوم
 باید انت که توانائیں زمینےء به بیت۔

”دمبیگ“ بلوچی بیانیه آزمانک کاریء تھا یک سهرائیں
 چیدگے ء بلوچی کسٹھ وهدے دو وار په رضا بیانیه نیمگء دیما به
 ترینیت ته آئیء چم الم په ”دمبیگ“ ء کپ آنت۔۔۔۔ ء زندء تهلیانء
 شیرکنیں زبانه نصیب بیت۔

(ماهتاک ”بلوچی“ آزمانک نمبر، اکتوبر 2004)

لبزانک، رھبند ء عطا شاد

مردم کہ چماں پچ کنت، آئی چاریں نیمگاں۔۔۔ حصار آنت، دیوال آنت۔۔۔ پگری حصار۔۔۔ اخلاقی لیک۔۔۔ قانونی دیوال۔۔۔ ربیدگی نوان۔۔۔ اے دُرسیں اداره وتی وتی رھبند یا سسٹمانی تھا آنت۔۔۔ ء هر رھبند مردم ء وتی جوڑ کتگیں لیکے ء حساب ء کار گپت۔۔۔ مردم هچ جاگہ اینچو تھنا نہ بیت کہ وتی اندر ء مردم ء بابت ء بہ جیڑیت، وتی ڈگھ ء تکانسریاں۔۔۔ وتی ارس ء بچکنداں پہ معنایے بشوہازیت۔۔۔ انسان چه ودی بوھگ ء تاں مرک ء همے رھبندانی دست ء آنت۔۔۔ بلئے هر مردم ء لھتیں انچیں جست است کہ آئی ء کنگی آنت۔۔۔

اے سسٹم ء رھبند کہ مئے چپ ء چاگرد ء تالان آنت۔۔۔ اے مشین آنت۔۔۔ ایشانی تھا بس action فیڈ آنت۔۔۔ گڈا مردم چه بکنت۔۔۔ ؟ گُجا برؤت۔۔۔ ؟ انسان ء و انچیں جاگہ یے انچیں گُنجے ء حاجت بیت کہ اودا وتی جُستار ایر کُت بکنت ء آھانی زگریں پسھاں بیولیت کہ آھانی سر ء اے مشینی رھبندانی سان ء ساھگ مہ کپت۔۔۔ پہ درور بگشاں۔۔۔ اگاں کسے ء لھتیں جست گوں وتی مھذب ء است، گڈا آچون بکنت۔۔۔ ؟ پرچا کہ مھذب ء کرا پسھانی یک دُرچے آست ء موجود انت، کہ هر جست چه همدا سیراپ کنگ بیت ء دگہ نوکیں پسہ یے ء جوازت در کپت نہ کنت۔۔۔ همے پیم اگاں کسے ء وتی راجی دودمان ء جیڑہ یے است۔۔۔ بلئے پسہ ادا هم چه پیسرا گُشگ، گیشینگ ء مین کنگ بوتگ آنت۔۔۔ هر نوکیں جست گوں گُھنیں پسہ یے ء دونگ بیت۔۔۔ مھذب، دودمان، ملک، قانوند هر تک ء کہ بچارے۔۔۔ ندارگ ہمیش انت۔۔۔ هر اداره ء واستہ المی انت کہ آ وتی پسھاں بہ گیشینیت۔

نوں لبزانک هما یکیں جاگہ انت کہ اودا مردم وتی زگریں جستے ایر کت ء آئی ء اسیلیں پسہ یے شوہاز ات کنت۔۔۔ انسان چه

لبزانکء پمیشکہ بے حاجت بوت نہ کنت کہ اے آئیء ذاتِ زگر یا
original دارگء گڈی پناہ گاہ انت۔۔ انسان چہ رہبنداں تچیت، همدا
کنیت ء پناہ زوریت۔

عطا لبزانکء مردم انت۔۔ شیئرء مردم انت۔۔ اے گپ باز
تاہیر بکش انت کہ عطا گیر آرگ بوگا انت۔۔۔ در جننگ بوگا انت۔
بلئے عطاء گیر آرانء مارا اے ہم گیر آرگی انت۔۔ کہ عطا چوں جیڑگ
بوگا انت؟ اے جیڑگ ء گیر آرگء رپک ساچشتی ء لبزانکی انت۔۔ یا
ما وتی حصارانی تھا عطاء جیڑگء جھد کنگایں۔۔؟ کسے گشیت کہ
عطا مزنیں شاعرے، اے ہاترا کہ عطاء زبانء ہزمت کتہ۔۔۔ (بلے
واچہ اے و تئی راجی سسٹم انت کہ وتی زبان ئے ترا دپء داتہء اے
گپ ئے پرما تہ)، دگہ سنگتے گشیت کہ ”عطا بے مٹیں شاعرے، اے
ہاترا کہ آئیء ایر دست ء بزگانی پلہ مرزی کتہ۔۔ (ادا پدا واچہ تئی
راجمانی ء پگری سسٹم ترا ہبر پرماہگء انت) من ہیراناں کہ منی
شائر ء لبزانت کدی ہبر کنت۔۔۔؟

اگاں مئے گیر آرگء رپک ایش انت۔۔ گڈا اے ساچشتی ء
لبزانکی وڑ ء ڈول نہ انت ء من ء تو عطا ء عطاء ساچشت ء آرگ ء
ہمے سسٹمانی میار کنگایں۔۔۔

ہما سسٹم کہ لبزانک مارا چراہاں رکنیت۔۔ ہمے سبب انت کہ داں
روچ ئے مروچی ما نزانیں کہ سہ

”پلانی ہشکیں پن پچے چو بیوسی

تئی شنگیں ملگورانی سیاہیں دامنء

چو کہ منی ارساں رچنت“

یا

مسکیں سمینء کئے بدنت لہمیں گمانی پسوء

اے پیمیں مصرآن گُجام فریمء تھا ایر بکنیں کہ معنا یے بدئے
انت۔ ابہام دگہ ہچے نہ انت، بس دُوری یے۔۔ کہ لبزانک ء وانوکء
نیامء ہمے سسٹماں دیوالےء وڑا بستہ۔۔ ء عطا لبزانک ء ساچشتء
مردم انت۔ تہ باید انت ما چرے سسٹماں جتا آئیء بچاریں ء بہ

جیڑیں۔۔۔ اگاں ما اے وڑ کننگ بے سوب بوتیں گڈا ما بس راجی، پگری، راجمانی یا مہذبى ہزمتے کنیں تہ وتا رد دات کنیں کہ ما ساچشت ء لبزانک گیر آؤرتگ۔۔۔۔

من کہ عطاء وانان۔۔۔ عطاء جیڑاں۔۔۔ منی تنہائی توانا بیت۔۔۔ منی کرا عطاء مستریں سپت ایش انت کہ آما اچ منی جندء پرسگ پرمائیت منا چندے انچیں جست دنت کہ آہیچ پسء منتوار نہ آنت۔۔۔

عطا بہ بیت یا دگہ مزنیں لبزانتے آئیء جوانی ہمیش انت کہ آترا تئی دیمء بوشترینیت۔۔۔ عطا پمن اے ہاترا مزنیں شائرے نہ انت کہ شیئری ٹکنیکاں زبر انت۔۔۔ پرچہ کہ ساچشت چہ زیل، رد ء پیشرد یا چہ پلاٹء باز بُرز ترین چیزے۔۔۔ عطا منء ہمیشکہ دوست بیت کہ منی دردء تاگت دنت۔۔۔ عطا منء ہمیشکہ سک اپیل کنت کہ آلبزانی تھا وتی بیوانکیء گار بوگ نیٹلیت۔

عطا گیر آرگ کرزیت ہمیشکہ کہ عطاء وتا رہبندانی دامء تھا دیستہ، پچہ آورتہ ء پدا وتارا وتی توارء گوانک جتہ۔۔۔۔ ء ہمے گوانک معنا نہ بوگا انت۔۔۔ چاریں آتراپاں گبارے رُستہ۔ ء کس نزانت کہ ”مسکیں سمین تان پلوء کئیت ء گوزیت“

چاگردء توامیں سسٹم گلیں رہبند کارء آنت۔۔۔ بس انسان۔۔۔ بس انسان چو مشینےء بزرگ انت۔ حقیں شائر ء لبزانتےء گیر آرگ سک گران انت پرچا کہ اے کارء هوریء مردم وتی جندء چہ دُورء گندیت کہ مشینےء تھا بندیک انت۔۔۔۔

لبزانک پدراہی انت زگریں وجودےء۔۔۔ یک انچیں مردمے کہ آئیء چاگرد، پگر، مہذب، راجمان ء گلیں چاگردی سیت ء تاوانانی دنز چنڈ اُنگ انت ء پیداک انت ء انچو زگر انت کہ اگاں آدینکء دیمء بوشتیت، وت ہم ہیران بیت کہ اے کئے انت۔۔۔؟ لبزانک اسلء ہما گاریں وجودء شوہاز انت کہ ما وتی چاگردی، علمی، پگری ء راجمانی لوٹانی چیرء بار داتہ۔۔۔ ما کہ لبزانکی ء ساچشتی مردماں جیڑیں گڈا مارا ہممنچو زگر ء pure بوگ لوٹیت یا ہمے زگری ء purity ہما لبزانتےء

تھا شوہاز کنگ کپیت۔۔۔ لبزانک گُربانی یے ہما مردمِ ہاترا کہ
 لبزانکِ کردِ سریدِ انت۔۔۔۔۔ ءُ عطا مزنِ انت، کہ آئیِ اے گُربانی
 داتہ۔۔۔۔۔ وتا بورینتہ۔۔۔۔۔ وتا سازاتہ۔۔۔۔۔ ءُ پدا بورینتہ۔

لَبِزْ ءُ گیدی

چراگِ دارگ، چراگِ کِشگ، چراگِ رون کَنگ ءُ چراگِ جیڑگِ
عملِ انتِ لبزانک۔

زندگیءِ تھا اگاں رُژنِ Concept در کَنگ بہ بیت گڑا ہر
زبانِ لبزانی گیشتریں بہر وتی معناہاں بیہال کنت۔ دریگ، توکل، گام،
کِشک منءِ اے گُلّیں لبز چراگِ ہمزات سما دینت۔۔۔ انسان کہ ساه
گَشیت ہم چراگِ روک کنت۔۔۔ ءُ ہما وهدءِ ہم چراگِ دارگِ جہدءِ
انت کہ مانِشانی بابتءِ جیڑگِ بیت۔ مُرتگینانی یاتگیریءِ کرد چہ
زمینءِ چراگِ کوچگِ کردءِ چہ جُتا نہ انت۔ لبزانک گِسر گیتگیں
مردمِ شواہزءِ تاب ءُ ریسانی سرگوست انت۔۔۔۔

جنگلے شہراں دَزگیر بہ کنت یا شہرے جَنگلاں ایر بہ بارت۔
اے سَر گپتے کہ ایشیءِ تھا بہمانگیءِ شہم ءُ شُبین مان نیست۔۔۔ بلئے
مردمِ وتی اندرءِ گِسر کپک ءُ وتی اصلءِ رُژنائیں ہوردگِ ٹُکرانی
دَریجگ ءُ آہانی دَرشانِ اِزمی توان بنیادمِ اصل ءُ گُواجنءِ گوں
پَچاروکی ودی کَنگِ مسترین نیْمون انت۔۔۔ لبزانک سفرے کہ آئیءِ
تھا مردمِ گوں وتی جوہرءِ آشنا بُوگِ تامءِ چشیت۔
گوں وتی بہمانگیءِ دُچار کپیت۔۔۔۔

لبزانک مئے چاریں آتراپاں شَنگ اتہ۔۔۔۔۔ ہر نیمگِ کہ
بچارئے آست انت۔ کار ءُ روزگارءِ تھا۔۔۔ لُیب ءُ گُوازیءِ تھا۔۔۔ آرس
ءُ بچکندانی باتنءِ۔۔۔ ہر جاہ تالان انت۔ بلئے لبزانک ہما وهدءِ
دردءِ وارت کہ پہازگ ءُ ایر کَنگ بہ بیت۔ نبشتہ ہما ایوکیں لاچاری
انت کہ لبزانکءِ پہازیت ءُ ایر کنت۔۔۔ پرچا کہ ساجشت چو گُواتءِ
سُبک انت، اے نیمگِ کثیت ءُ آنیمگِ آندیم بیت۔ اگاں پھریزگ مہ
بیت گار بیت۔۔۔ ہمیشکہ نبشتہ مئے گُٹءِ لوپ انت۔

نبشتہ ہما شیشگِ دُرب انت کہ آئیءِ تھا ساجشت پہازگ ءُ
ایر کَنگ بیت، دانکہ گُوات جَن مہ بیت۔۔۔ بوئے مہ روٹ۔۔۔

اگاں نہ زندہ چاریں روچ لنگکانی سرہ حساب بنت۔۔۔ مردم پرچا قلم
۽ کاگداں قیامت بکنت؟

بوتہ چش کہ بندات ۽ وهدے من گوں مارگ ۽ جیڑگ ۽
پچاروک بوان اتان۔۔۔ منا گچین کنگ ۽ هیل ۽ وتی نیمگ ۽ چک اتہ۔۔۔
زندگی گوں وتی رنگ ۽ رپکاں شنگ اتگ ات۔۔۔ وتی بے رد ۽ بندی ۽
رد ۽ بندہ هر نیمگ ۽ موجود ات۔۔۔ هرچی کہ ما چار ات، ساه گشان
ات، نپس پر کنان ات۔۔۔ هرچی سرگ ۽ تھا ات۔۔۔

چے زورگ ۽ چے یلہ دئیگ بہ بیت۔۔۔۔۔؟ من همے گچین ۽
دام ۽ گپتگیں مردمے اتان، گچین ۽ سحر ۽ بندیگیں زندانی یے۔۔۔ یک
انچیں زندانے کہ آئی ۽ تھا آجوتی بے رد ۽ بندہ تالان ات۔۔۔ زیبائی وتی
وابانی تھا مست گام جنان ات۔۔۔ بس یک نیمگے جُنزگی ات۔۔۔ کشکے
وتی کنگی ات۔۔۔۔۔ لئیے بندات کنگی ات۔۔۔ ۽ پدا هچ سما نہ
کپت کہ کدی من وت گچین کنگ بوتان۔۔۔

رنگ، ساز، لَبز، واب، اوست، زیب۔۔۔۔۔ دُرسان ۽ چه در ۽ زورگ
۽ ایر برگ ۽ پدا چه تھا وتی گوناپ دئیگ ۽ درشان کنگ ۽ لئیب۔۔۔
۽ اے لئیب ۽ برجاه دارگ ۽ هاترا مَستریں اوزار لَبز اتنت۔۔۔ لَبزاں هزار
رند ۽ منا آچ من گسر کُتگ ۽ پدا سد هزار رند ۽ اے گیدی ۽ را منی تھا
ساز اتہ ۽ معنایے بکش اتہ۔۔۔۔۔ هما انت اے کاگد ۽ قلم ۽ گئے گئے لوپ
انت۔

هما واب هم نبشته کنگی انت کہ آنگہ چه چمانی آتِراپ ۽
سک دُور انت۔۔۔۔۔ ۽ هما چم هم نبشته کنگی انت کہ چه وابانی
نُرس ۽ قلات بند انت۔۔

ایمانداری ۽ گوں وتی بابت ۽ جیڑگ، جیڑگانی تھا آنچو ایماندار
بُوگ کہ مردم ابیدے وتی زگریں وجود ۽ دگہ هچ منیم مه کنت۔۔۔۔
همینچو ایماندار ۽ گوں جیڑگ کہ مردم ۽ ذات ۽ تھا توامیں گیدی ۽ رنگ
۽ نُور به دُریش انت۔۔۔۔۔ پرچا کہ اگاں مردم وتی اسراراں سرپد بُوت
گڑا گیدی ۽ کڑا چرائی ۽ چیر دئیگ ۽ دگہ هچ راز پش نہ کپیت۔

یک نیمگے تیوگیں گیدی اِنْت ءِ دُومی نیمگے لہتے لَبز اِنْت
 ءِ لُئیب بَر جاہ اِنْت۔۔۔ برے برے منا اَنچو سماء بُوتہ گیدی پُراہ ءِ
 شاہگانیں زِرے ءِ لَبز مُرگانی وُڑا اِنْت۔۔۔ برے بال کن اِنْت۔۔۔ برے
 بُک وَر اِنْت۔۔۔ ءِ بَرے نِشتگ اِنْت۔۔۔ ءِ پدا جیڑان جیڑان سماء بُوت
 کہ لَبز بُوجیگ اِنْت ءِ سرجمیں گیدی ہمے بُوجیگانی تھا اِنْت ءِ بُوجیگ
 شپ جاہ ءِ روچ جاہ اِنْت۔

بُوجیگ جُنزان اِنْت۔۔۔۔ ءِ جُنزان اِنْت ساز۔۔۔ رَنگ۔۔۔
 واب۔۔۔ گواچن۔۔۔ من۔۔۔ تو۔۔۔ ہرچی کہ مئیم بیت، ہرچی کہ
 مارگ بیت، ہرچی کہ جیڑگ ءِ کیاس کننگ بیت۔۔۔ آ جُنزگے اِنْت۔۔۔
 پمیشکہ ذی ہما جاگہ ءِ کہ من گُوستگ اِتاں آتئی لوگے پُشت بُوتہ۔۔۔
 بلئے مرچی منی پیڑگاہ اِنْت۔۔۔ ءِ من وتی پیڑگاہ چنالی نہالے وَ اَلَم
 کِشگ لوٹاں۔۔۔ بلئے من اے ہبرہ ہم بے ترانگ نہ یاں کہ باندا بُوت
 کنت ادا دگہ گسے جُگ ءِ ننگار ایر بہ بنت، پرچا کہ دانکہ سفر
 برجاہ اِنْت، آدینکانی توار وَ اَلَم کئیت ءِ آدینک لَبز ءِ زیمیر بَدل کننگ ءِ
 سَک زَبَر اِنْت۔

ہمے ہاترا من مُدام جھد کُتہ کہ لبزاں آجُو یلہ بدیاں، زیمیر ءِ
 چہ بَنجاء بَبوجاں۔۔۔ پرچا کہ سفر دارگی اِنْت ءِ سفر ءِ تھا مستریں
 ایمانداری ہمیش اِنْت کہ بس سفر کبلہ راست کننگ بہ بیت۔۔۔ گُڑا
 پدا ہرکس وتی راہ راست کننگ مانزمان وت اِنْت۔

گوں آجُوئی جیڑگے وتی جیڑگانے گون ایمانداریء نَکشینگ
 لَبزانک اِنْت۔ بلئے من ادا لَبز ”نَکشینگ“ ءِ گون ”نَشتہ“ ءِ بدل کننگ
 نہ لوٹاں۔ پرچاکہ کہ نَشتہ ہرچی بُوت کنت بلئے نَشتہ تھا اِزم ءِ
 ہوار گیجگ آئیء نَکشینگ یا نَکش کننگ اِنْت۔

دگہ یک اَلَمی ئیں گپے کہ لبزانکی تُران ءِ باوست باید اِنْت کہ
 ساچشت ہمراہ روان بہ بنت۔ اے تُران ءِ باوست ساچشت بہر
 ہچبر جوڑ بُوت نہ کنت ءِ نئیکہ ساچشت پہ وتی بُودے اے باوستانی
 حاجت بیت۔۔۔ بلئے لبزانکی چاگردے تھا ساچشت آدینکے سرا
 بَستگیں دنزانی سَپا کننگ آئیء کِر دے اَلَم بیت۔۔۔ اے ہاترا اَلَمی

اِنت کہ ما گوں یگے دومیء ہبر بہ کنیں۔۔۔ ہبر۔۔۔ لبزء بابتء،
 لبزانکء بابتء۔۔۔ اُزر ء نیمونء بابتء۔۔۔۔ ہبر کننگی اِنت۔
 پرچاکہ منی ایمان اِنت کہ ہچ مردم اینچو زانتکار ء وانندہ بُوت نہ
 کنت کہ آئیء را دَربرگء حاجت مہ بیت۔۔۔ ء وتی ذاتء دیمء
 اوشتوکیں مردم مدام وتا چہ دُرساں نزانکار تِر سَرد بیت۔۔۔ مردمء
 زانتکاری بس ہمینچک اِنت کہ آ وتی زگریں ہستیء دیمء نہ
 اوشتاتگ۔۔۔ ء لبزانکء مردم ہما اَنت کہ مدام وتی ذاتء زہمء
 ساہیلء زندگ اَنت۔

بگندئے ہمے سبب اِنت کہ من ہمینچو گیشتر وهد گُوازیںاں
 منا وتی نزانکاری ہمینچو گیشتر کئیپ کنان اِنت۔۔۔ پمیشکہ تران
 اَلَمی اِنت۔ تران اَلَمی اِنت کہ مارا ہر دما ن دَربرگی اِنت۔۔۔ من چہ
 شُمئے جُستاں دربرنگ لوٹاں۔۔۔ ء اگاں ہبر نہ بُوت من چہ بے توارىء
 ہم دربراں۔۔۔۔ گڑا گھتر نہ اِنت کہ مردم ہبر بکنت ء پچاہ آرگ بہ
 بیت؟

من دَربرگ لوٹاں وتا، شمارا۔۔۔ مئے درد ء وشیان۔۔۔ من زانگ
 لوٹاں اے چاگردء مہرء۔۔۔ کینگء من آس، آپ ء رُژنء روتگاں سر بُوگ
 لوٹاں۔۔۔ گسر کپک لوٹاں۔۔۔ پرچاکہ منا ہر پییم پہ وتا واتر کننگی
 اِنت۔۔۔ ء وتی ذاتء دمک ء گلام چوٹانی تھا اندیم بُوگی اِنت۔۔۔۔

(تاکبند ”ساجشت“ سربندنء دومی تاکء مئتء)

”کرد معنا بہ بنت پرچاکہ لبز وتی معناء مٹ کنت ء مردم ردکپیت“

وشیء ہبر ایش انت کہ مئے نوکیں پدریچ ہما چیزاں جیڑگء
انت کہ ما اے سندء نہ جیڑ اتگ انت۔
شما کہ نوک اے زمانگء بازیجاہء یاد ایر گتگ انت، گڈا اے
بازیجاہء مستریں لوٹ ہمیش انت کہ شما یک گواچنے بزان ات ء آ
ایش کہ شمعے آسراتی ہم آچ ما گیشتر انت ء شمعے جنجال ہم
.....آسراتی چی انت؟ آہاں و من کساس گت کناں
.....بلئے جنجال؟ ء جنجال اے عمرء من وتی ہم
شمار گت نہ گتگ انت، پمشکہ اے جھدء نہ کناںء
راستیں گپے بگشاں؟ من کہ وھدے اے سندء بوتگاں
گڈا من پہ وت یک رھبندے جوڑ گتہ آ رھبند اے بوتہ کہ ”
کرداں معنا بکن پرچا کہ لبز وتی معناھاں بدل کن انت ء مردم رد
کپیت“۔

زمانگء یک ریتے جوڑ گتہ کہ مستریں وتی کستریںاں پنت ء
سوج بہ دئیت اے ریت سک گوھن انت ء انگہ برجہ انت
.....ایشیء عمرء اینچو مزن بوگء مستریں سبب ایش انت کہ ہر
مستریں مردمء را وتی نزوریں ء نزانکارانی چیر دئیگ موہء دنت
.....ء مزن، زانتکار ء توانا بوگء چد ء آساں تریں رپک دگہ چے
بوت کنت کہ وتی زھگء لٹانی سرء وتی لنگکء ایر بکن وتی پنتاں
آئیء سرء بار بکن ء مستریء شربء برجہ بدار اے ریت
زندء توامیں تک ء پھناتاں برجم انت، بلئے منی سیالی چوکہ گوں
لبزانکء انت پمشکہ لبزانکء ہدء من گشت کناں کہ اے ریتء
لبزانک باز تاوان بار گتگ۔ زندگیء آ دگہ زانشی تک ء پھناتاں اے
ریت چنچو سیت مند انت ایشیء من سرپد نہاں بلئے ہر کس کہ
لبزانکء مردم انت آئیء ہاترا کٹیلوہمے بوگ لوٹیت کہ ”کرداں معنا
بکن پرچا کہ لبزوتی معناھاں بدل کن انت“۔

منا اے گُشگ بوتہ کہ من وتی Writting ءِ تجربتیاں
Share بکنان ءُ شُمے اے مہر پَمَن سگِیں مزنیں شریے
..... بلئے اے مہرے شیرکنی ءِ منی دل ءِ جُستے پاد کُتہ گُڈا
پرچا آ جُست ءِ ہم گوں شُما Share مہ کنان؟
جُست ایش انت کہ یک مردمے کہ توامیں عمر لبزانک نبشتہ
کننگ ءِ انت۔

اگاں آ تجربت share کننگا نہ انت گُڈا چے کننگا انت ؟ ءُ
ستک بزاں اصل گپ ہمیش انت مردمے کہ شیئر یا فکشن
نبشتہ کننگا انت اصل ءِ آ وتی Originality ءِ share کننگا انت
..... آ یک انچیں جُلے ءِ نکش ءُ نگارانی تھا یک آہد، دودمان ءُ
راجدپترے پادانی فنگر پرٹاں درگیجگا انت کہ آ جُل آئی ءِ ارواہ
پیژگاہ ءِ پچ انت اگاں کسے گوں نبشتہ کارے ءِ سفر کننگ
لوٹیت یا گوں آئی تجربت ءِ ہوار کپک لوٹیت گُڈا آئی ءِ شرتیں وزم
ہمیش انت کہ آئی ءِ ساچشت ءِ تھا ایر بہ کپیت۔ پرچاکہ ہر نبشتہ
کار ہمود ءِ وتی اصیلیں گوناپ ءِ پدَر بیت اگاں ناں اے و
سگِیں آسانیں کارے بیت کہ کسے بگشیت کہ من وتی پلاں شیئر یا
آزمانک ءُ ناول سہ (۳) رند ءِ نبشتہ کُتہ ءُ درتہ پدا چارمی (۴) رند ءِ
فائل کُتہ یا من پلاں کسے بیست ءُ پنچمی (۲۵) روچ ءِ ہلاس
کُتہ اے منی ہیال ءِ Writting ءِ پوریات ءِ share کننگ
انت۔ ساچشتی تجربت اے تاکدیم ءُ ساعتانی نام نہ انت۔

من انچیں مردمے آں کہ وتی بابت ءِ چہ دُرساں کمتر زاناں ءُ
گواچن ہمیش انت کہ منا باز رند ءِ وت نزوری ءُ جُوانیانی بابت ءِ چہ
دگراں مالوم بوتہ من بگندئے وتی بابت ءِ چُشیں حاصیں گپے
گُشت مہ کنان بلئے من لبزانک ءِ وانوکے آں ءُ ہما
دماناں کہ آچ وتا گیشاں گُڈا دو (۲) لبز نبشتہ کننگ ءِ جہدے کنان
..... آ نبشتگیں چی آنت؟ ایشاں مہلوک گُجام چماں
چاریت؟ یا منی چاگرد ءِ تھا ایشانی حاجت ءُ پکارے آست یا
نیست؟

اے منی جیڑہ نہ انت ءُ ہمے درامدی کہ نبشتہ کار ءُ نبشتہ
نیام ءُ چو اوتاگے ءُ تچک انت، ہمے لبزانک یا ساچشت انت۔
جنگ ءُ لبزانک ءُ تھا یک تپاوتے اُست!.....
جنگ ءُ تھا سنگرے بُوگ اَلَمی انت ہر کس ءُ کہ وتی سنگر
مُہر تر داشتہ آ شرتیں سپاہی انت بلئے لبزانک ءُ تھا سنگر
نہ دارگ ہژدري انت ہر کس کہ سنگرے ءُ نبشتہ
کنت آئی لبزانکی ایمان نزور انت۔

ساچشت دگر ءُ پیاپیں کارست لوٹیت مہذبى سنگرے
نشتگ ءُ نبشتہ کنوکیں مردمے بگندئے مہذبى جہت ءُ سگیں مزین
سپاہی یے بہ بیت، بلئے لبزانک ءُ ساچشت ءُ کئیلو ءُ آئی ءُ کرد نزور
بیت۔ ہمے پیئم راجمان، دودمان ءُ راجدپترے سنگرانی پناہ ءُ نشتگیں
نبشتہ کاراں ساچشت وت مہرم نہ کنت بلئے اد ءُ کسانیں
گیشواری یے بکناں کہ چو نہ انت کہ دگہ تکی ءُ مردم لبزانت بوت نہ
کنت اَلَم بوت کنت گُشگ ءُ مراد ایش انت کہ تو ہر
تک ءُ مردمے بہ بئے بلئے ہمے دمان ءُ کہ لبزانک نبشتہ کنگائے اے
دمان ءُ ترا بس لبزانک ءُ مردم بُوگی انت نبشتہ ءُ پیسر ءُ
نبشتہ رند ہر درگاہ ءُ نندئے، جیڑہ یے نہ انت۔ بلئے نبشتہ ءُ وھد ءُ
باید انت کہ مردم ءُ سر ءُ ہچ لیکہ ءُ گبار مہ بندیت۔
انچو گُش انت کہ ہد ءُ شرتیں پچار گوں اے لبزاں بوت کنت
کہ

" A freedom that allows other freedoms to Exist"

ءُ منی ہیال ءُ لبزانک ءُ ہم شرتیں گیشواری ہمے پیئم بوت کنت۔
اگاں لبزانک ءُ تھا ہمے Allow ءُ پابندی ءُ بہ کُش ئے گُدا آ نبشتہ ہرچی
یے بوت کنت بلئے لبزانک نہ بیت۔ ءُ لبزانک، لبزانک انت من
کہ ہمینچو گوں لبزانک ءُ زندگ بوت کُتہ آئی ءُ آسر ہمے درکپتہ کہ
شیئر بہ بیت رَم، اگاں ساچشتے گُدا آ چس ءُ کئپ یگین انت
توامیں زند ءُ شیئر پربندان ءُ من وھدے اولی رند ءُ کسہ نبشتہ کُت گُدا
کسہ ءُ یک دمانے ہم منا نہ دُس ات کہ تو درامدے ئے یا منا

اے گُمان نہ بوت کہ من نوکیں ءُ جتائیں کارے کننگاہاں
 لبزانک ءُ تھا فارم بس قالب آنت اصل شے نکانِ انت نوں
 اگاں ما کسّہ گپّے بکنیں گڈا کسّہ ءُ وتی زندہ چے چے نہ
 دیستہ؟ چُنت فارم زُرت، یلہ دات چنچو پند بُر ات
 بلئے چسّ ئے بدل نہ بیت کئیپ ئے نہ مٹیّت
 ہمے چسّ، ہمے کئیپ نبش تھا ساچشت ءُ لبزانک جوڑ کنت
 برے برے چو بیت کہ شرگدار ہمے چسّ ءُ شوہازگ ءُ جھدّے
 کنت، آئی ءُ ہما حاصیں مقام ءُ شوہازگ لوٹیّت، آ زانگ لوٹیّت کہ یک
 سیاہگے ءُ تھا ساچشت ءُ سہر بُوگ ہقّیں جاگہ گُجامِ انت ؟
 ہمے پوائنٹِ انت کہ ساچشت ءُ شرگداری چہ یگے دومی دور
 کنزان بنت پرچاکہ ساچشتی کئیپ یک سیاہگے ءُ تھا چو
 ہونءِ شنگِ انت۔ چو مُہرگ ءُ یک حاصیں جاگہے ایر نہ بیت
 ساچشت ہر سیاہگے ءُ تھا بہ بیت آئی ءُ پدراہی ءُ رپک ہمیشِ انت
 انچو کہ یک بدنے ءُ تھا تو زندہ ءُ توان ءُ گندے کہ آ توامیں
 اعضاهاں شنگِ اتہ ہمے پیئم ساچشتی کئیپ، چو زندہ چو
 ہونءِ وڑا سیاہگے ءُ توامیں ہستی ءُ تھا تالان بیت آ سیاہگ
 شیئرے بہ بیت کہ آ زمانک ءُ ناولے، آئی ءُ پدراہی رپک ہمیشِ انت۔
 اے بنی آدم کہ گوں کسّ ءُ آریزاں گوں وتی چاگرد ءُ
 زمانگ ءُ اینچو ہمگرنچِ انت بنی آدم ءُ کہ گوں چاریں آتراپاں
 اے سیالدارانی دیوال کہ مکّ کُتگِ انت اے اصل ءُ نیمونے
 وتی اندر ءُ تھنائانی سہڑینگ ءُ بلئے اے زندہ تھا انچیں ذگریں
 دمان ہم کاینت کہ مردم وتی اندر ءُ تھنا ایوک بیت گڈا
 آئی ءُ را اے سیالدار، اے چاگرد ءُ زمانگ اچ وتا سک دُور سماء دینت
 ءُ آئی ءُ واہش بیت کہ آ پُہلے بہ سازیت دانکہ گوں وتی
 دوستی ءُ دژمنیاں گوں وتی مہر ءُ کُنتاں گوں چاگرد ءُ
 زمانگ ءُ سہل ءُ ترانے بہ بیت، کلوه ءُ حالے بہ بیت لبزانک
 ہمے پُہل سازی ءُ عملِ انت۔

باز مردم گُشیت کہ فکشن وَ دُروگے ءُ دُروگ اینچو
چوں سگگ بیت؟

بلئے منی جُست ایش انت کہ!

”فکشن دُروگے پمشکہ سگگ نہ بیت؟ یا فکشن
راستیء چہ سک نَزیکَء گندیت ءُ پیش داریت پمشکہ سگگ
نہ بیت؟ اے جُستِ پَسہ کنگَء بگندئے ہما مردم ساڑی مہ
بنت کہ لبزانکِ چسّ ءُ وتی امبازاں نہ زُرتگ آنت بلئے لبزانک
ءُ فکشنِ شہار ءُ سان روچ روزینی زندِ سرِ لبزانکِ دزرس
وت اے جُستِ مہکم ترین پَسہ انت۔

لبزانک انچیں سرہالے کہ ایشیء سرِء، توامیں زند ہبر بوت
کنت بلئے گُدرِء من وتی ہما پنت ءُ پدا نوک کنگ لوٹاں کہ
”باید انت کرد معنا کنگ بہ بنت پرچاکہ پنت وتی
معناء بدل کن آنت ءُ مردم رد کپیت۔“

منہ واراں اے شریمندیں ادارہء مژہداریں واکدارانی کہ آہاں
منا لوٹائینت ءُ منہ وار شُمے کُلانی کہ شُما نشت ءُ منا گوشداشت!
سلامتی پہ شُما

(یونیورسٹی آف تربت، کیچہ چیردستیء برجم داشتگیں مراگش ءُ اے
نہشتانک وانگ بوتگ)

کلاسیک

اے لبز کلاسیک بنداتِ روم ء یونانِ لبزانتانی ہاترے کارمرز
 بوتگ۔ حقیں ہبرے بکناں گڈا اے لبز یک اہدے سرجمیں لبزانکِ
 ہاترے بوت نہ کنت۔ بلکیں یک اہدے یک ء دو ہما شاعر ء لبزانتانی
 ہاترے کارمرز بیت کہ آ اے چکاسے بگوازین آنت۔۔۔۔۔ انچو کہ روم
 ء یونانِ ورجل ء ہومر۔۔۔۔۔ کلاسیک لبز دنیا تھا اولی رندہ پہ
 ہمیشاں گُشگ بوتہ، چو نہ انت کہ کسے بگُشیت کہ ورجلِ زمانگِ
 یا ہومر اہدے یونانِ توامیں لبزانک کلاسیک انت، اٹاں بلکیں اے
 اہدانی تھا تہنا ورجل یا ہومر کلاسیک لبزانت آنت۔ یا اگاں ما کمیں
 نژیک تر بیائیں گڈا فارسیٰ فردوسیٰ شاہنامہ ء مولانا رومیؒ مثنوی
 فارسیٰ کلاسیک شمار کنگ بنت۔۔۔۔۔

نوں چرے گیشواریء رند اگاں ما وتی نیمگاہ بہ جیڑیں گڈا
 ما لبز کلاسیک رد پھمگ ء کارمرزگائیں۔۔۔۔۔ پرچاکہ کلاسیکِ
 سیالی نہ گوں نوکیء انت ء نئیکہ گوں کُھنیء۔۔۔۔۔ بلکیں
 کلاسیک یک کوالٹی یے کہ گُجام ہم زمانگے بوت کنت۔۔۔۔۔
 دومی ہبر اے کہ چو بوت نہ کنت کہ یک زمانگے سرجمیں لبزانک
 یا شیئر کلاسیک درجہ بہ بنت۔۔۔۔۔ مئے جیڑہ ایش انت کہ ما
 کلاسیک یک زمانگے زورگائیں۔۔۔۔۔ اے لہتے علمی ء گالبندی
 ردی انت کہ کلاسیک بابت مئے کرے آست آنت ء ما ایشاں جیڑگا
 نئیں۔ بلئے چو کہ مئے اے شاعری چہ بلوچے نہشتھی اہدے ہما دیم
 انت ء آ وھدے ہچ نکان مئے کرے نہشتہ دروشم نیست، پمشکہ آ
 اہدے شاعر ہم زانگ نہ بنت۔ پمے ہاترا ما پہ لاچاری ہچ شاعر نشان
 گت نہ کنیں ء اے جھگیریء ہمے سرجمیں اہدے شیئرے دئیں۔

نوں اگاں مردم کلاسیک لبز بہ جیڑیت، گڈا چہ مذنی، زیبائی
 ء آ دگہ سپتاں ابید اے لبز بُنکی سپت پائیداری انت۔ بزاں کہ یک
 راجے ہما لبزانک (شیئر یا رم) کہ آئیء زیبائی، پائیداری، وتی

[illegible]

کنت۔ انچوکہ من پیسرا گُشتگ آت کہ کلاسیک یک کوالٹی یے نام
 انت۔۔۔۔۔! اے اجبیں ہیرے کہ مئے کُھنیں شائراں کلاسیک شیئر
 گُشتگ ءُ پیشداشتگ، بلئے ما اینچو وانگ ءُ زانگ ءُ ابید ہم انگہ
 کلاسیک ءُ پجارے کُت کنگانہ این۔

دگہ یک ردی یے کہ باز دیم ءُ کئیت، آیش انت کہ۔۔۔۔۔
 لبزانک یا شیئر تھا نوک بوگ یا جدت معنا چی انت۔۔۔؟
 نون آستیں زمانگ ءُ ہر ہما سیاہگ یا شیئر کہ آئی تھا نوکیں ءُ
 درامدیں لبز کارمرز بہ بنت آ نوک یا جدید ہیال کئنگ بیت۔ بلئے چو
 نہ انت، نوکی بہ بیت یا کُھنی لبزانک ءُ تھا آئی نشان کئنگ جاگہ
 حسی انت۔۔۔۔۔ نوکیں حسیات، جدت ءُ کُھنیں حسیات قدامت ءُ
 جھگیر انت۔۔۔۔۔ پمشکہ مئے بازیں نوکیں شائرے گُرسی، ٹیل،
 گُلدان ءُ روشن دان نہشتہ کئنگ ءُ رند و تا جدید یا نوک سرپد بنت، بلئے
 اصل ءُ حسی جھت ءُ ہما جاگہ ءُ انت کہ سداں سال پیسر بوتگنت۔

اے زانگ و المی انت کہ تو بزائے دنیا لبزانک گُجا سربوتگ
 ءُ آئی چیدگ چی انت؟ بلئے اے زانگ انگہ گیشتر المی انت کہ مردم
 بزانت کہ من چہ گُجا بندات کُتہ ءُ منی منزل چی انت۔۔۔۔۔ ءُ اے
 جُست ءُ پسو کئنگ ءُ مارے نہ تھنا وتی کلاسیک سرجم ءُ وانگی انت
 بلکیں مئے کلاسیک ءُ تھا ہما کہ کلاسیک بوگ ءُ جوہر انت، آ گُجا گُجا
 آست ءُ آئی کساس چنچک انت، اے ہم زانگ کپیت۔ پرچاکہ پہ
 شریں ساچشت ساچگ ءُ ہاترا اولی لوٹ ہمیش انت کہ مردم بزانت
 کہ شیئر یا لبزانک ءُ گیشینگ ءُ درجہ بندی کئنگ ءُ راہ ءُ در چی انت؟
 کسے کہ مزانت شیئر درجنگ ءُ آئی شوہازگ ءُ رپک چی انت، آ تئی
 کُھنیں شیئر کلاسیک ہم بگشیت، ہچ کارشر نہ بیت۔

بلوچی کلاسیک شیئر وتی کوالٹی ءُ حساب ءُ صد در صد ہما
 جاگہ انت کہ کلاسیک گُشگ ءُ لوٹاں پیلہ کنت۔۔۔۔۔ بلئے ایشی ءُ
 ابید دگہ لہتے جنجال آست انت کہ زانگی انت۔۔۔۔۔ بلوچی کلاسیک
 شیئر چو کہ سینہ در سینہ آتکگ ءُ مارا سر بوتگ ءُ سینگانی تھا رم ہم
 وتی اصل رنگ پلکار ات بوت نہ کنت، شیئر و سکیں نازرکیں چیزے،

گرائی سبزیں کھیر

تو چہ منیۂ ایوک ئے

پرچاکہ کلاسیکِ سفر ہجر نہ اُشیتیت۔۔۔۔۔ کلاسیک شیئر
 ءِ رِدا نک انگہ ہم نبشتہ بوت کنت، بس ہما کوالٹی پجہ آرگی انت
 کہ نبشتہء کلاسیک جوڑ کنت۔

38

”من ننداں چاراں دیوالاں“

وہد مردمۂ باز دنت، بلئے بازیں چیزے چرائی پُلِیت اَم ”من
ننداں چاراں دیوالاں“ آصف شفیقۂ لچھے کہ نوکیں تب ءُ میٹلانی
ردۂ نہشتہ کئنگ بوتگ۔ اے لچّہ تخلیق کارۂ ہما تھنائیۂ قصّہ انت
کہ ہچ زمانگ بھر نہ کُتگ۔

شاعریۂ تھا اگاں لبزۂ ارزشتۂ بہ کش ئے تہ ہچ پشت نہ
کپیت لبز وھدۂ گیشینیت ءُ وھدۂ لوٹاں اَم ڈسیت ہیالۂ اوتاگاں اَم
پدر کنت ءُ اِزمۂ بستار اَم بندیت، شائرۂ تھنا لبز کارمرز کنگی نہ انت
بلکیں ہر لبزۂ را شیئرۂ تھا پگری ءُ مارشتی جھتۂ یک زندگیں جاگہ
یے اَم دئیگی انت۔

گوں اے لچّہۂ وانگۂ دُرساں چہ پیش منا بلوچی عھدی شیئرۂ سہ
رد یات اَتک۔

گُزانیۂ سبزیں کھیر
سبزئے ءُ سیہ تاک نہ بئے
تو چو منیۂ ایوک ئے

نوں ادۂ جیڑہ ایش انت کہ جدیدیت چی یے ؟ آ کُجام راہ
انت کہ مئے نوکیں شائر آئیۂ سوب مندیں مسافرے بوت کنت۔ یک
نیمگے و اے بُرزۂ نہشتہ ئیں مصرعہ کہ اشانی اِش کُتنگۂ گوں یک
تیوگیں ہندے، توامیں زمانگے گوں وتی راجدپتری راستیاں تئی دیمۂ
گُوزیت ءُ واھگۂ ہما تھنائی کہ تخلیق کارۂ وتی زمانگۂ دیمۂ
اوشتگۂ توانۂ بخشیت، پدر بیت ءُ دومی نیمگۂ شیئرانی ہما امباز
انت کہ نہ وتی کشتگیں عکساں سرۂ پر ءُ زندے دات کنت ءُ نہ وتی
رنگاں وشبویے بخشیت۔ شائری باید انت کہ شائری بہ بیت، نہ نوکیں
نہ گُوہنیں۔

وتی زمانگۂ لوٹ ءُ گُزانی شמושگ ءُ بس کلاسکۂ رندگیری
اَم مرتگیں لبزانی آکوٹےۂ ابید ہچ بوت نہ کنت ءُ ہمے پیم ایوکۂ

نوکی یا جدتِ شوپچہ کپتگ ء اچ وتی راجی ء نفسیاتی تب ء چہ مارشتی ریبیدگان گسر کپگ آم شائری ء لبزانک ء نامہ پولنگ کنت۔ نوکیں شائری باید انت یک انچیں مارشتی ء پگری دنیاہیہ درگیجگ ء نام بہ بیت کہ اودہ واہگ ء زیبائیہ رنگ نوک بہ بیت یا راستی گون وتی مانگیش ایتگیں سادگیہ سہرا بہ بیت۔

زیبائی بنی آدمہ جیڑہ انت ء لبزانک ہما سوچن انت کہ بنی آدمہ دلاں ہمہ زیبائیہ اوتاگہ کمائیت ء ہر جاہہ کہ لبزانک یا شائری اے کارہ مہ کنت بزاں چہ وتی اگدہہ دزکش بوتگ۔ مردمہ وت سما نیست کہ آکدی اچ وتا سدیت ء کدی زمین ء زبانہ سانکل آئیہ آجو یلہ دینت۔ زمین چو سنگہ سرہ چیرہ انت ء زمان چو وابہ دیدگانی سرہ ساچان بلئے ازم چہ ہمہ بندی جاہہ پہ وت چیزے دمان دزیت ء وتی دُرانگازیہ کنت۔ یک زمانگہ حافظہ گشتگ ات کہ

شپ تاریک بیم موج و گردابے چنین حایل

کجا داند حال ما سبکساران ساحل با

گپ ہما انت، سیالدارانی تپاوت انت۔ سیالداری گون ازمہ گون وتہ، گون زندہ یک شریں شیئرے ہاترا لازم انت کہ آئیہ تھا ہمنچو جتائیں عکس یا رنگ پیشدارگ بنت، ایکے دومیہ تھا ہوار بہ کپ انت نہ کہ یکے دومیہ ہمراہ ء ہمرد بہ بنت۔

ء اے ندارگ بُرزہ مثال داتگیں بلوچی ء فارسی ہر دوئیں بندانی تھا گندگ بیت۔ بلئے مئے نوکیں نظمہ چار ء تپاس انگت اے ہسابہ کنگ نہ بوگہ انت۔ ء اے یک انچیں سببے کہ شیئر یا تخلیقہ بنکی جوہرہ تاوان دات کنت۔

”من ننداں چاراں دیوالاں“ اے لچہ کہ بندات بیت، یک کارستے ترا چیزے ہبر انچو گشتیت، زاناں یک عکسے پیش دارگہ انت ء عکسے تھا موجودیں جتا جتائیں چیزانی سرہ وتی دستہ ایر کنان انت ء ہر چیزہ کہ نامہ گیپت، ترا سما کپیت کہ آ چیز زندگ نہ انت یا وتی وجودے نہ داریت، بلکیں وجودہ ساہگ جوڑ انت ء کارستہ جند ہمنچو بے وس انت کہ مرچیگیں زمانگہ اوشتاگ ء زیکیں زمانگہ

ندارگے زیکیں وھدے نامے پیش دارانِ انت، نہ وت گامے پُشتے روت
 ء نہ وھدے وتی ہمراہ گت کنت ء کارستے ہمے بے وسی وھدے
 گوں دوئیں وھداں ہمگرنچ بیت تہ بیانے تھا جلوہ ناکی بے کئیت ء
 ہمے شہم کہ یک دمانے سر کشیت ء گار بیت اے لچہ مستریں
 شری انت ء چد ء رند لچہ پدا وتی ہما گاماں جُزناں کنت کہ شائر وتی
 ویراں تبیء بے کیفی ء دلپُشتگیء جتا جتائیں چیزانی باھوٹ کناں
 انت ء آئیء را یک دُروشمے دیگے جُھدے انت۔ بلئے لچہء دومی بھر
 کہ باندات انت۔ بانداتے اُمیت انت، اوستانی رنگ انت۔ باندا کہ
 توامیں موسم گوں وتی شررنگیاں پیشگاہے دُرچکانی سرے ایر دینت۔
 مرگانی آوازاں کار آنت، زندمانے رنگ زندگ بنت۔ بلئے اُمیتے ہمے
 سر سبزیں دمانے یک دگے کارستے پدر بیت،
 پیرزالی دُرچکانی تاکاں مچ کنت
 کمپانے روپیت

ادے پدا شائر زمانگے سنجے ببا دنت۔ ء آئیء مرجیگیں بے
 کیفی، ناامیتی بانداتے اُوستے رنگاں پچ گپیت ء پیرزال بس کمپانے نہ
 روپیت بلکیں دیدگانی رنگاں نزکاریت، تاکاں انچو مچ کنت گُشے زاناں
 واہگ ء اُمیتانی میتاں چست کنگے انت، شائر وتی لچہء چمدے ہلاس
 کنت بلئے لچہ وتی ہما مصرعہ ” من ننداں چاراں دیوالاں “ پدا
 وانوکے گوشاں نرم نرمے گُشاں کنت۔

(سہ ماہی دُرد گودار، تاک مارچ تا مئی 2002ء منتے)